

De op de étappen achtergelaten levende planten werden alle in uitstekenden toestand aangetroffen; er waren er zelfs bij, die reeds nieuwe worteltjes gemaakt hadden. Toen ik den 30sten December te Lebang Hara terugkeerde, trof ik ook daar de achtergelaten planten in den besten welstand aan, slechts drie of vier exemplaren waren doodgegaan.

Voor de verdere terugreis moesten de planten nu in kisten verpakt worden. Wel hadden we een paar leege levensmiddelenkisten, maar dit aantal was lang niet voldoende. Ik liet toen de koelies met hun kapmessen in het bosch planken kappen en niettegenstaande deze primitieve methode ging dat vrij vlug. Wel zochten de Dajaks natuurlijk een gemakkelijk te bewerken houtsoort uit, n.l. een *Mallotus*-soort (in de twijgen van deze *Mallotus* leeft steeds een mierensoort, die blijkbaar haar weg naar het zachte merg vindt door de litteekens der afgevalen bladeren). Op deze wijze werden 15 groote kisten in elkaar getimmerd, die van rotanbogen voorzien en met dun goed werden bedekt.

8 Januari 1925 zakten we weer de Serawai-rivier af naar N. Serawai, waar we den 11den behouden aankwamen. Onderweg werden bepaalde punten nog nader onderzocht en werden verschillende *Begonia*-soorten, saprophyten en een *Aristolochia* met grillig gevormde bloemen gevonden.

Te N. Serawai werden onze Serawai- en Sehijai-Dajaks afgedankt en ik mag wel zeggen dat we met een tikje weemoed afscheid namen van onze trouwe, handige, behulpzame en eerlijke helpers.

Over de reis naar het bovenstroomgebied van de Kapoeas hoop ik een volgenden keer nog wat mede te deelen.

P. DAKKUS.

HET TERRARIUM.

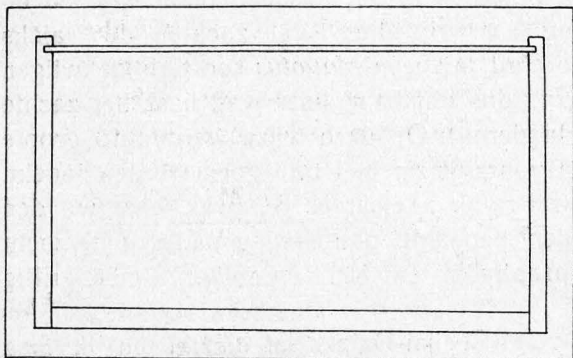
Naast het aquarium is ook het terrarium een bron van genoegen voor den liefhebber. In principe is iedere kist geschikt om er een terrarium van te maken, hoewel dit natuurlijk minder oogelijk is. Er moet meer ruimte in zijn dan in een aquarium, daar de toekomstige bewoners over 't algemeen grooter zijn. Voorts is het een eerste vereischte, dat het overal goed sluitend is, opdat er geen ontsnappingen kunnen plaats hebben, want dit laatste kan — en niet geheel ten onrechte — een bron van ergernis voor niet-reptielen-liefhebbers zijn. Het maken van een terrarium gaat met veel minder kosten gepaard dan dat van een aquarium, daar we maar één voorruit nodig hebben, welke bovendien niet van spiegelglas behoeft te zijn. Ook zullen we niet met eventueele lekkages te kampen hebben. Ons streven moet zijn om het inwendige zoo natuurgetrouw mogelijk te maken, opdat het een waardige pendant van het aquarium wordt, en het geheel er oogelijk uit ziet. Cement is dan weer de aangewezen grondstof.

We beginnen weer met een bodem, bijv. lang 1 M., breed 60 c.M. te maken van ± 5 c.M. dik, waarin we ter versterking wat staafijzer doen. Door de cement kan nu zonder bezwaar wat fijn grind vermengd worden.

Aan den voorkant van den cementtegel drukken we een latje van $\frac{1}{2}$ c.M. dik, 1 c.M. breed en 86 c.M. lang in de cement. Wanneer de cement droog is, steken we dit latje er weer uit, zoodat we dan een 1 c.M. diepe gleuf hebben, waarin de voorruit past.

Voorts gieten we de drie wanden, de achterwand van 84×60 c.M. en de zijwanden van 50×60 c.M., ± 3 c.M. dik. In de twee zijwanden maken we ook gleuven voor de voorruit. Zoodra ze goed hard zijn, kunnen de wanden opgezet worden, en wel zoo dat de twee zijgleuven precies op de ondergleuf passen (zie fig. 1).

Evenals de ruiten van het aquarium metselen we nu de drie wanden aan elkaar en op den bodem vast, terwijl we de geheele buitenzijde met een bezempje weer ruw maken. Nu moeten we het terrarium bewoonbaar maken. Daarvoor moet er in de eerste plaats een bakje voor water aanwezig zijn. Dat kan gemakkelijk gemaakt worden, door bijv. een sigarenkistje op den bodem te plaatsen en dan langs de wanden een ± 5 c.M. hoog muurtje te metselen. Aanbeveling verdient het om aan het bakje een afvoerpijpje te maken (zie fig. 2).

Voorts metselen we op een verhooging van 5 c.M. een grot. Dit is voor de terrarium-bewoners een vereischte, daar velen er van houden zich van tijd tot tijd te verschuilen. Door die grot ruw te maken kunnen we er een natuurlijk aanzien aan geven.

De binnenkant van de wanden kan met stukjes rots of steen bemetseld worden.

Voor het afsluiten kunnen we het best geslagen zink gebruiken, dat we op een houten raam bevestigen, hetwelk precies sluit om den bovenrand van het terrarium.

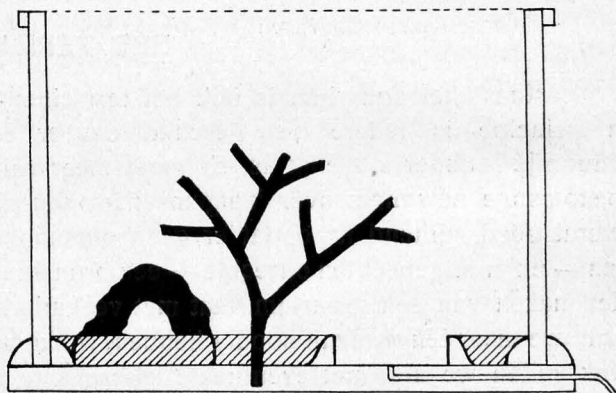
In het zink maken we een klein deurtje om het voeder door te werpen, opdat we het deksel niet behoeven op te lichten, waardoor er gevangenen zouden kunnen ontsnappen.

Wanneer alles klaar is vullen we het terrarium met 5 c.M. lichte grond op, waarin we diverse soorten kleine plantjes plaatsen, zooals cactus, varens en diverse soorten kruipplantjes.

Door geregeld vochtighouden zullen grond en wanden spoedig met een moslaag bedekt zijn, wat een mooi effect maakt.

Aanbeveling verdient het om in den bodem een gat uit te sparen bij het gieten van de cement; daarin kan dan een tak geplaatst worden, waar de dieren in kunnen klimmen.

Nu het terrarium klaar is, moeten we voor bewoners gaan zorgen. Hiervan levert onze Oost kust en keur op: allerlei hagedissen, kikvorschen, kleine schildpadden en kleine soorten slangen.

We moeten natuurlijk in acht nemen slechts die soorten bij elkaar te plaatsen, die verdraagzaam met elkaar leven, daar anders spoedig een gedeelte der inventaris verdwenen zou zijn.

Wil men het erop wagen om giftslangen in gevangenschap te houden, dan dient men wel bijzondere voorzorgen te nemen. Het lijkt mij niet overbodig toe om dan het deksel met een slot af te sluiten, opdat het niet door achteloosheid opengeschoven kan worden.

Het voeder der terrarium-bewoners zal bijna uitsluitend uit levende dieren moeten bestaan. Voor zoover mijn ondervinding reikt zijn alleen schildpadden er aan te gewinnen stukjes vleesch te eten. Toch geloof ik niet, dat levend voedsel een overwegend bezwaar zal opleveren. Er zijn hier zooveel insecten en kleine diertjes, welke een geschikt voedsel opleveren, dat die zonder groote moeite te verkrijgen zijn. Verschillende soorten slangen kunnen ook heel goed met kleine vischjes gevoed worden, die verscheidene dagen in het waterbakje in leven kunnen blijven.

Het wil wel eens voorkomen, dat slangen halsstarrig weigeren voedsel tot zich te nemen. Ze kunnen wel lang vasten, maar ten slotte sterven ze toch den hongerdood. Vaak kunnen ze er evenwel toe verleid worden om te gaan eten door het volgende middel toe te passen. Aan een stokje houden we *losjes* de een of andere gemakkelijk te verzwelgen prooi vast en sarren daarmee de honger-kunstenares zoo lang totdat zij erin bijt. Door nu vlug terug te trekken houdt zij de prooi in den bek. Is een slang eenmaal met eten begonnen, dan blijft ze er in den regel mee doorgaan.

De zon moet men steeds zooveel mogelijk van het terrarium weren, slechts vroege ochtendzon kan geen gevaar. Weliswaar houden vele terrarium-bewoners van de zonnestralen, doch onder glas ontstaat een te groote hitte, welke de dieren niet kunnen verdragen. Wil men dus voor teleurstellingen behoed blijven, dan dient men het terrarium een plaats in de schaduw te geven of het zorgvuldig met wit katoen te beschermen.

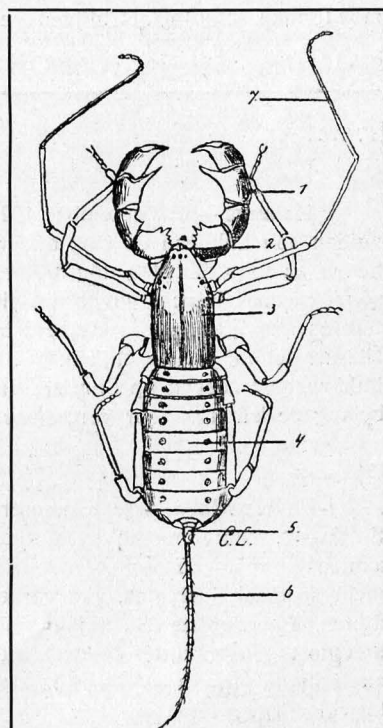
M. B. DE RIDDERS

THELYPHONUS CAUDATUS L.

Dit onguur uitzierende beest (zie fig.) schijnt op Java zeer algemeen voor te komen. Toch zal men 't op den dag niet licht ontmoeten, aangezien het dier een nachtelijke levenswijze leidt en het daglicht schuwt. ¹⁾ Mijn leerlingen komen vaak met eenige exemplaren aandrigen. Naast allerlei andere *Arthropoda* diepen ze uit hun zakken zoo'n beestje op, zoo maar met de handen, zonder eenige vrees te toonen voor de vervaarlijke klauwen. Ik geloof, dat het dier er gevaarlijker uitziet, dan 't in werkelijkheid is.

Thelyphonus caudatus L. behoort tot de orde der *Pedipalpi*, schorpioenspinnen of geeselschorpioenen. Die namen laten zich gemakkelijk verklaren. *Pedipalpi*, naar 't lange, tastervormige eerste beenpaar. Dit eerste paar pooten is nl. niet voorzien van klauwtjes, maar eindigt in een aantal leden als bij sprieten of tasters van insecten. Ze doen geen dienst bij 't loopen, wel echter bij het betasten van een geschikte prooi. Schorpioenspinnen, omdat de *Pedipalpi* 't midden houden tusschen schorpioenen en spinnen. Geeselschorpioenen naar hun schorpioenachtig voorkomen en 't geeselvormig, eerste beenpaar.

De cephalotorax (kopborststuk, no. 3 in fig.) is niet geleed. Door een insnoering is 't gescheiden van 't eigenlijke abdomen (achterlijf, no. 4 in fig.), dat bij *Thelyphonus* uit negen leden bestaat. Het kleine postabdomen (no. 5 in fig.) vormt drie leden. Het laatste lid eindigt in een lange, gelede draad (no. 6 in fig.). Bovendien bezitten de *Thelyphoniden* twee stinkklieren. De vier beenparen zijn bevestigd aan de cephalothorax. De eerste drie zijn voor-

Thelyphonus caudatus L. Verklaring zie tekst ($1\frac{1}{2} \times$ nat. gr.).

¹⁾ KONINGSBERGER vermeldt in zijn: „Java, zoologisch en biologisch”, dat de schorpioenspinnen op vochtige, donkere plaatsen te vinden zijn, dat zij zich verbergen onder steenen, doode boomstammen en in dergelijke schuilhoeken en dat zij zich daarbij nog dikwijls een holte in den grond graven, wanneer deze zich daartoe leent.